

(Herver)delen als hefboom voor systeemverandering

Broederlijk Delen kiest voor een alternatief ontwikkelingsparadigma en voor een nieuwe manier van leven.

Dit is de eerste krachtlijn van het strategisch plan 2014-2021 van Broederlijk Delen. De visie op ontwikkeling draait vandaag alleen om het verhogen van de individuele en materiële welvaart, volgens het westers, kapitalistisch en neoliberal model. Zonder rekening te houden met de mens als sociaal en spiritueel persoon, de draagkracht van de aarde en met wat ontwikkeling betekent in andere culturen.

De focus op economische groei als noodzaak voor 'ontwikkeling' heeft niet geleid tot meer gelijkheid en rechtvaardigheid. In tegendeel. Wie al veel had, heeft vandaag meer en de kansen van de meest kwetsbaren worden verder beknot. De kloof tussen arm en rijk blijft groeien. Die ongelijkheid leidt wereldwijd tot populisme, sociale spanningen en (gewapende) conflicten. Bovendien is altijd maar méér willen onhoudbaar op een beperkte en begrensde planeet. Er rest ons niet veel tijd meer om het roer om te gooien.

Broederlijk Delen draagt via haar lokale en globale werking bij aan de groei van een internationale beweging die een ingrijpende verandering van het economisch systeem eist. In plaats van een onrealistische focus op eindeloze groei van de economie, van altijd meer voor een deel van de wereldbevolking, pleiten we voor een transitie naar een economie binnen de grenzen van de planeet, die radicaal herverdeelt en iedereen een goed en waardig leven biedt.

Leven met genoeg is verrijkend, rechtvaardig, geeft zin aan ons bestaan en draagt bij aan systeemverandering. En die sys-

De focus op economische groei als noodzaak voor 'ontwikkeling' heeft niet geleid tot meer gelijkheid en rechtvaardigheid. In tegendeel.

teemverandering is misschien ambitieus, maar niet onrealistisch: de opkomst van talloze burgerinitiatieven, vaak gevoed door de klimaaturgentie en door het groeiend besef dat we op een destructieve manier met de natuur, met onszelf en met anderen omgaan, toont het snelgroeiend

draagvlak. We kunnen inspiratie en aansluiting zoeken bij verschillende samenlevingen overal ter wereld. Ze leven er vaak in een beter evenwicht met de natuurlijke omgeving en met elkaar en bekampen al vele decennia het dominante systeem in hun gevecht om die levenswijze te houden. Ook beleidsmakers raken overtuigd van de nood aan een ander economisch systeem.

De coronacrisis heeft de pijnpunten duidelijk blootgelegd. De pandemie bevestigt dat bij grote crisissen de meest kwetsbaren overal ter wereld de hoogste tol betalen. Ze bevestigt ook het belang van goede publieke diensten als gezondheidszorg en sociale bescherming en van waarden als solidariteit en samenleven. De mens heeft doorheen de geschiedenis getoond dat het crisissen kan ombuigen naar maatschappelijke vooruitgang. Ook nu staan we voor zo'n historisch moment: geven we een krachtadig antwoord aan de klimaatcrisis waar we voor staan of riskeren we deze planeet onbewoonbaar te maken? COVID-19 is als de kanarie in de koolmijn. Luisteren we naar dit signaal en gooien we het roer om? Laat ons daarbij vooral niet vergeten dat het neoliberale economische groeimodel dat vandaag ons hele denken heeft doordrongen en verantwoordelijk is voor veel van de sociale en ecologische ellende, amper 50 jaar bestaat. Het kan dus net zo snel weer worden vervangen.

Broederlijk Delen werkt eraan

Geïnspireerd door gemeenschappen en organisaties waar we mee samenwerken, bouwt Broederlijk Delen mee aan die internationale beweging voor systeemverandering. Al zestig jaar sporen we mensen aan om te delen én te herverdelen en net dat, zijn twee sterke hefbomen om het systeem te veranderen. Het is belangrijk te onthouden dat er op deze planeet genoeg is voor iedereen om een waardig leven te leiden. Maar het huidige economische systeem heeft ervoor gezorgd dat wij in het Westen hier vaak te veel hebben waardoor er voor de meerderheid in de rest van de wereld onvoldoende overblijft om goed te kunnen leven. **Solidair delen en herverdelen zijn de kern van onze identiteit en relevanter dan ooit** want ze gaan rechtstreeks in tegen deze trend van individualisme en concentratie van rijkdommen.

Samen met partners doen we aan politiek werk en sensibiliseren we onze samenlevingen. We maken mensen waar nodig bewust van de gedeelde zorg voor de planeet en voor het welzijn van al haar wereldburgers en volgende generaties. Samen met meer dan honderd partnerorganisaties en allianties lokaal en globaal brengen we een ander systeem al jaren in de praktijk in de transformatie van het voedselsysteem en in het gezamenlijk en duurzaam beheren van natuurlijke rijkdommen.

Voedsel is een recht en de basis van alle leven. Gemeenschappen en landen, ook België, voorzien daarom best zoveel mogelijk in eigen voedsel. Dat is de beste manier om de continuïteit van de bevoorrading te garanderen. Tegenover de dominantie van de - erg vervuilende - agro-industrie stellen we daarom een systeem van **duurzame agro-ecologische landbouw**. Deze vaak kleinschalige landbouw heeft zich losgekoppeld van het dominante, economische systeem met haar grootschalige monoculturen, monopolies en ellenlange voedselketens. Agro-ecologische landbouw is lokaal, gediversifieerd, ecologisch duurzaam, bestand tegen klimaatschokken en stelt eerlijke relaties tussen producent en verbruiker centraal. **Dit systeem kan de wereld voeden.** We steunen gemeenschappen en organisaties die zich inzetten om dit wereldwijd ingang te laten vinden en manen overheden aan hetzelfde te doen.

Op deze planeet is er genoeg voor iedereen om een waardig leven te leiden. Solidair delen en herverdelen zijn de kern van onze identiteit en relevanter dan ooit.

We steunen daarnaast gemeenschappen en organisaties, die zich verzetten tegen vervuilende en sociaal ontwrichtende vormen van ontginning van grond en grondstoffen. We stellen het **duurzaam en gemeenschappelijk beheer en gebruik van natuurlijke rijkdommen** daar tegenover. Natuurlijke rijkdommen

die iedereen ten goede moeten komen, worden veel beter beheerd door de betrokkenen samen. Het gaat dan onder meer over gronden, grondstoffen, water, energie, de natuur. Via het overschakelen op hergebruik en circulaire systemen, moet het ontginnen van nieuwe grondstoffen drastisch naar beneden. We versterken dit met internationale politieke actie, om de schending van de mensenrechten aan te kaarten, verantwoording te eisen van overtreders en structurele oplossingen voor te stellen.

Ook in eigen land zetten we aan tot meer actie. We zijn vandaag een brede solidariteitsbeweging die vorm krijgt dankzij de tomeloze inzet van duizenden vrijwilligers. We moeten meer aansluiting zoeken bij burgerinitiatieven, bij organisaties en netwerken die vanuit een andere invalshoek (racisme, armoede, klimaat, vrouwenrechten, ...) eenzelfde strijd voeren. Als Broederlijk Delen kunnen we de brug maken tussen de lokale en de globale strijd. We geloven sterk in de kracht van de impact die we als individu kunnen hebben door gedragsverandering.

Maar al deze acties moeten hand in hand gaan met een doorzicht beleid dat de noodzakelijke structurele veranderingen ondersteunt, zodat leven met genoeg het nieuwe normaal wordt. Handelsrelaties, klimaatbeleid, financieel beleid, ... het is de opdracht van overheden (lokaal, nationaal en internationaal) om een ondersteunend beleid te voeren dat het mogelijk maakt voor elke mens om een goed leven te leiden, binnen de grenzen van de planeet. We willen als Broederlijk Delen wegen op dit beleid via lobby- en mediawerk en via gedurfde publieke actie en stellingname.

Ondersteund door een internationaal plan

Er bestaat een internationaal plan dat de weg aangeeft naar een duurzame toekomst waarin niemand achterblijft, tot iedereen mee is: de Agenda 2030 van de Verenigde Naties. Agenda 2030 bevat 17 Duurzame Ontwikkelingsdoelen (Sustainable Development Goals of SDG's) die de wereld wil bereiken tegen 2030. Enkele van deze sociale, economische en ecologische doelstellingen houden rechtstreeks verband met het werk van Broederlijk Delen: het beëindigen van honger (SDG 2), gendergelijkheid en empowerment voor alle vrouwen en meisjes (SDG5), ongelijkheid verminderen (SDG 10), het verzekeren van duurzame consumptie- en productiepatronen (SDG12) en het bevorderen van vrede, veiligheid en sterke publieke diensten (SDG16).

Er zijn heel wat kritische bedenkingen te maken bij de SDG's, niet in het minst dat ze nog altijd steunen op het economisch groeimodel. Ze pakken ook niet de onevenwichtige machtsverhoudingen in de wereld aan en ze zijn niet-bindend voor overheden. Maar de SDG's krijgen internationaal, nationaal en zelfs lokaal veel politieke aandacht en dus kunnen we ze maar beter benutten. Bovendien zijn heel wat van de doelstellingen en aspiraties die in de 17 SDG's worden geformuleerd, terug te vinden in het mensenrechtenkader van de Verenigde Naties en in het Klimaatakkoord van Parijs (2015), die wél bindende verplichtingen omvatten. We beschikken dus over politieke én juridische hefboomen om overheden te dwingen hun verantwoordelijkheden op te nemen.

De andere wereld die we willen

Samenlevingen wereldwijd moeten zo georganiseerd worden dat de **mensenrechten voor iedereen kunnen gerealiseerd worden, binnen de grenzen van de planeet**. Het beleid én het economische systeem waaraan het vorm geeft, moeten in dienst staan van deze doelstelling. Dit wordt mooi uitgebeeld in het donut-model. Om dat te realiseren moeten we de rijkdommen die deze planeet biedt, eerlijker verdelen. Macht en welvaart dienen herverdeeld te worden. Er moet een einde komen aan de uitbuiting van de rijkdommen van armere lan-

den door geavanceerde economieën. Vandaag verschuiven jaarlijks nog altijd netto tien miljard ton grondstoffen van Zuid naar Noord, de financiële stromen zijn van dezelfde grootorde en gaan in dezelfde richting.

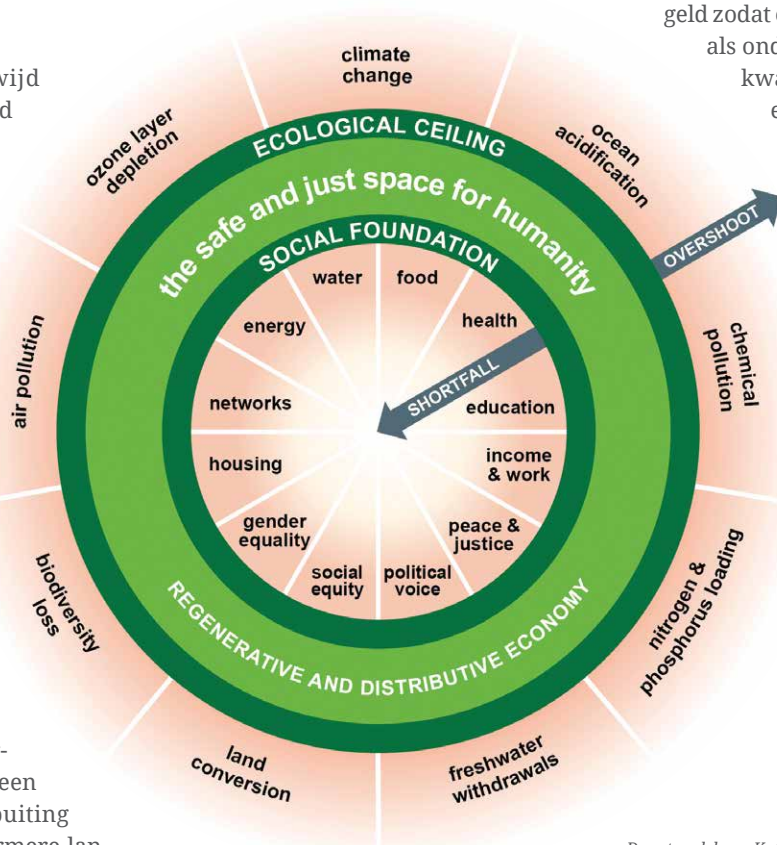
Als we hier met een voldoende kritische massa gaan leven met genoeg, kan dat een grote impact hebben op het welzijn van mensen in het Zuiden én op de klimaatverandering.

Onze welvaart is dus nog altijd deels gebouwd op uitbuiting van het Zuiden. Officiële dekolonisatie ten spijt. We moeten durven inzien dat de oorzaken van de huidige crisissen van sociale ongelijkheid en het klimaat in de eerste plaats in het rijke Noorden liggen en dat daarom de oplossingen ook bij ons moeten beginnen.

Een herverdeling van macht en van gebruik van de planetaire rijkdom dringt zich op. **Als we hier met een voldoende kritische massa gaan leven met genoeg, kan dat een grote impact hebben op het welzijn van mensen in het Zuiden én op de klimaatverandering.** Het steekt het dominante systeem stokken in de wielen.

Maar er is vanzelfsprekend meer nodig. We hebben wereldwijd een rechtvaardiger handelsbeleid nodig en bedrijven moeten worden onderworpen aan strikte regels en controles. Daarnaast moet er overal, en zeker ook bij ons gestreden worden tegen ongelijkheid en armoede. Dat kan via eerlijke taxatie en de creatie van waardig werk voor iedereen. Economische actoren zetten hun maatschappelijke verantwoordelijkheid weer centraal door eerlijke belastingen te betalen en gecreëerde welvaart te herverdelen onder hen die eraan bijgedragen hebben in plaats van deze zoveel mogelijk te concentreren in handen van enkelingen aan de top.

De huidige federale regering stelt ook dat 'de sterkste schouwers een faire bijdrage moeten leveren'. Overheden organiseren de herverdeling van belastinggeld zodat essentiële publieke diensten als onderwijs en gezondheidszorg kwaliteitsvol zijn voor iedereen en zorgen voor degelijke sociale bescherming. Dit zal niet alleen leiden tot rechtvaardigheid, gelijkheid en evenwichtige samenlevingen, maar tot een beter leven voor allen, ook voor zij die vandaag met teveel leven en zichzelf verliezen in de voortdurende ratrace naar nog meer.

Donutmodel van Kate Raworth

Vanuit deze logica verandert ons perspectief en onze manier van handelen: de groei van het BNP is niet langer een maatstaf voor goed beleid. We meten daarentegen wat echt telt: het **verhogen van het welzijn** (gezondheid, geluk, financiële zekerheid, mentaal welzijn, ...) en **het bewaken van de grenzen van de planeet**. De mens is niet louter een 'homo economicus', maar een sociaal wezen, verbonden met anderen, levend in gemeenschap. Ons welbevinden wordt in grote mate bepaald door zorg voor en door onze naasten. Deze zorg moet geherwaardeerd worden in het nieuwe systeem. Ook cultuur, ontmoeting en de natuur om ons heen zijn levensnoodzakelijk. Dit alles biedt kansen voor de creatie van tal van waardevolle banen in de zorg, onderwijs, musea, parken, hernieuwbare energie, agro-ecologische landbouw, natuurbeheer en -beleving en ga zo maar door. Destructieve sectoren als de wapen- en olie-industrie kunnen dan worden afgebouwd. De natuurlijke rijkdommen van de planeet worden zo veel mogelijk hernieuwd en circulair gebruikt in plaats van de aarde verder te plunderen. Emissies en vervuiling worden begrensd.

Op die manier kunnen mensen en gemeenschappen overal ter wereld bloeien, hebben ze tijd om zorg te dragen voor elkaar, werk en ontspanning komen in evenwicht. Mensen kunnen in verdraagzaamheid en respect samenleven. In harmonie met de natuur en de leefomgeving.

Delen en herverdelen, zodat ieder mens kan leven met genoeg doet deugd, is gezond en rechtvaardig en geeft zin aan ons bestaan.

